

Povinná maturita z matematiky

Stanovisko Společnosti Otakara Borůvky ke zrušení povinné maturity z matematiky poslaneckou sněmovnou.

Rok 2016: Zavedení povinné maturity z matematiky – zákon 178/2016 Sb.

Výtah z důvodové zprávy zákona č.178/2016, kterým se zavedla povinná maturita z matematiky na většině středních škol od školního roku 2020/2021:

„Nedostatečný důraz na matematické vzdělávání v průběhu plnění povinné školní docházky i v rámci výuky ve středních školách, jeho nízká efektivita a zároveň velmi kolísavá úroveň matematické gramotnosti absolventů oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou jsou v posledních letech předmětem kritiky jak pedagogů vysokých škol (zejména technického, přírodovědného a ekonomického zaměření), tak zástupců podnikatelských a zaměstnavatelských svazů (Svaz průmyslu a dopravy, Hospodářská komora atd.).

Čeští žáci dosahují pouze průměrných výsledků v mezinárodních šetřeních matematické gramotnosti (PISA), matematika také patří k nejméně oblíbeným vyučovacím předmětům v základních a středních školách. Přitom kvalitní matematické dovednosti a schopnost řešit různé situace v běžném osobním i profesním životě s pomocí základních matematických operací a postupů jsou důležitým předpokladem pro bezproblémové zvládnutí návazných dovedností v širokém spektru oborů lidské činnosti, nejen v náročných přírodovědných a technických oborech (informační technologie, energetika a elektrotechnika, biotechnologie, dopravní a stavební inženýrství apod.), jejichž vyspělost v evropském i světovém měřítku má důležitou vypovídací hodnotu o stavu a konkurenceschopnosti národní ekonomiky.“

Zákon byl schválen hlavně všemi přítomnými členy klubů ČSSD, ANO a KDÚ-ČSL (viz [zde](#)).

Rok 2020: Zrušení povinné maturity z matematiky – PSP tisk 645/2019

Výtah z důvodové zprávy:

„MŠMT (předkladatel) v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 19. 12. 2016 č. 1156, předložil vládě Zprávu o náběhu zkoušky z matematiky jako povinné zkoušky společné části maturitní zkoušky.

V této zprávě shrnulo kroky na podporu matematického vzdělávání. Mezi ty kroky, kterými mělo MŠMT ovlivnit kvalitu vzdělávání ze své pozice, patří následující:

- a) podpora zvýšené míry dělení vyučovacích hodin matematiky.*
- b) Revize rámcových vzdělávacích programů.*
- c) Metodické kabinety v území v rámci projektu SYPO (dále také „MK“).*

d) Další vzdělávání pedagogických pracovníků a programy k podpoře výuky matematiky v krajských pracovištích NIDV.“

V důvodové zprávě předkládaného zákona č. 645/2019 je popsán současný stav těchto kroků, uvádíme podstatné závěry:

„Podpora zvýšené míry dělení vyučovacích hodin matematiky – v rámci reformy financování regionálního školství byla nastavena nová pravidla, která legislativně zakotvují možnost zvýšené míry dělení vyučovacích hodin matematiky. Tato reforma však byla dne 29. 6. 2018 Poslaneckou sněmovnou o rok odložena, má tedy účinnost až od 1. 1. 2020

Revize rámcových vzdělávacích programů – proces zásadní revize rámcových vzdělávacích programů (dále tak „RVP“) byl pozastaven, tento by měl navazovat na strategické cíle, které budou formulované v aktuálně připravované Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+.

Metodické kabiny v území v rámci projektu SYPO (dále také „MK“) – Projektem SYPO je nastavována nová platforma podpory pedagogických pracovníků, v současné době jde o přípravu této platformy, která nemohla ještě plošně podporu pedagogických pracovníků zasáhnout.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků a programy k podpoře výuky matematiky v krajských pracovištích NIDV – nutno ovšem říci, že na tato školení se většinou hlásí aktivní učitelé, kteří chtějí svůj již kvalitní způsob výuky ještě zdokonalit. MŠMT společně s NIDV musí vytvořit takové podmínky, které by učitele i ředitele škol motivovalo ke zvýšení zájmu o další vzdělávání.“

Přes veškeré kroky učiněné předkladatelem ke zvýšení znalostí žáků v matematice však panuje u maturitní zkoušky z tohoto zkušebního předmětu značná neúspěšnost, a to zejména v aplikačních úlohách založených na logickém myšlení. Neúspěšnost je značná, i když doposud se jedná o maturitní zkoušku na základě výběru žáka, což **předpokládá zásadní zvýšení její neúspěšnosti, pokud ji budou povinně skládat prakticky všichni žáci maturitních oborů středního vzdělání.** Proto je dle předkladatele nejprve třeba dále pokračovat v systémové proměně výuky matematiky zvyšováním matematických kompetencí a schopností žáků, tedy posílením upevňování výuky, jejího procvičování a aplikaci úloh, aby žáci byli schopni používat matematiku v praxi i běžném životě, tedy nikoliv se ji pouze krátkodobě naučit a dále již příliš nepoužívat, jak ukazuje zpráva České školní inspekce.

Na základě tohoto vyjádření předkladatele (MŠMT) lze konstatovat, že ministerstvo školství za první i druhé vlády Babiše, tj. od 13. 12. 2017 do dnešního dne prakticky nic neudělalo pro podporu výuky matematiky na středních školách.

Tisková zpráva vlády ČR ze dne 30. 10. 2019:

„Maturitní zkouška z matematiky by měla zůstat i po roce 2020 volitelnou součástí maturitních zkoušek. Návrh na příslušnou novelu školského zákona schválila vláda Andreje Babiše na jednání ve středu 30. října 2019.

Novela školského zákona, jejíž návrh vláda teď pošle do Parlamentu, se zaměřuje především na opětovné zrušení povinné maturity z matematiky, ale zároveň přináší i další změny v modelu

maturitních zkoušek. Od školního roku 2020/2021 chce Ministerstvo školství prosadit, aby se státní matura omezila jen na didaktické testy, zatímco písemné i ústní maturitní zkoušky by se přesunuly do profilové části maturit.

Studenti by tak měli jako dosud možnost volby mezi matematikou a cizím jazykem. **Podle již schválené předchozí novely totiž mělo od 1. listopadu dojít k zavedení povinné maturity z matematiky, proti čemuž protestuje značná část rodičů i odborné veřejnosti. Zájemci o maturitní zkoušku z matematiky by podle dnes schváleného návrhu měli nově dostat navíc možnost absolvovat maturitní zkoušku s názvem Matura rozšiřující.**“

PSP dne 6. 5. 2020 ve třetím čtení schválila zrušení povinné maturity z matematiky od školního roku 2020/2021.

Zákon byl schválen všemi hlasy přítomných členů klubů ANO, ČSSD, KDÚ-ČSL (viz [zde](#)).

Hlavní důvody zrušení povinné maturity z matematiky v PSP:

MŠMT (důvodová zpráva):

MŠMT předpokládá zásadní zvýšení její neúspěšnosti, pokud ji budou povinně skládat prakticky všichni žáci maturitních oborů středního vzdělání.

Vláda ČR (tisková zpráva z 30. 10. 2019):

Podle již schválené předchozí novely totiž mělo od 1. listopadu 2020 dojít k zavedení povinné maturity z matematiky, proti čemuž protestuje značná část rodičů i odborné veřejnosti.

Období 2021-2027

Novela školského zákona 645/2019 v širším kontextu rozvoje české společnosti, resp. jejího hospodářství v letech 2021 až 2027.

„MPO reaguje na výsledky poklesu průmyslu a připravuje jeho razantní podporu“, vyjádření vicepremiéra a ministra průmyslu a obchodu Karla Havlíčka, srpen 2019.

Citujeme závěr článku (viz [zde](#)):

„Dlouhodobým cílem je vytvořit prostředí založené na finální produkci, přidané hodnotě, nezávislosti a tím i udržení vysoce stabilního pracovního trhu. „To je důvodem, proč připravujeme Národní hospodářskou strategii 2030, která poprvé prováže vědu a inovace s průmyslem, energetikou nebo dopravou, vše ve vazbě na vzdělávání, regiony a trh práce. Jeho součástí bude i Národní investiční plán,“ dodává Havlíček.

S tím je spojena i příprava nového programového období politiky soudržnosti po roce 2020, v rámci nichž MPO očekává vzhledem k nastavené tematické koncentraci na evropské úrovni, že v období 2021-2027 bude možné firmám přerozdělit minimálně 100 mld. Kč, a to zejména podnikům investujícím do výzkumu, vývoje a inovací, digitalizace, posunu k nízkouhlíkovému hospodářství, efektivnějšímu nakládání se zdroji či rozvoje vysokorychlostního připojení

k internetu. Zdroje z evropských fondů určené pro podniky budou přitom přednostně směřovány do cílových opatření připravované hospodářské strategie, které budou mimo národních a evropských zdrojů financovány ve zvýšené míře i privátními zdroji, a to na bázi finančních nástrojů.“

Připojujeme i vyjádření premiéra české vlády pro časopis EURO (září 2019) – citujeme z článku „Babiš: Umělá inteligence je budoucností českého hospodářství i průmyslu“ (viz [zde](#)):

„Podle jednoho z loňských průzkumů zhruba pětina obyvatel Česka má nějakou zkušenost s umělou inteligencí a polovina lidí jí důvěřuje. Na otázku, jak vláda bude řešit vzdělání v oblasti umělé inteligence, premiér uvedl, že stát musí nejprve motivovat mladé lidi, aby měli zájem o učitelskou profesi. „Potřebujeme posílit pedagogické fakulty, kompetence škol, ředitelů, musíme jim nechat volnost. Hlavním úkolem školy je, aby u žáka poznala, na co má nadání a orientovala ho,“ uvedl premiér s tím, že součástí toho je i povědomí o umělé inteligenci.

Podle Babiše Česká republika v oblasti průmyslu skončila s pobídkami pro montovny a stát nyní musí přilákat firmy s přidanou hodnotou. Za jeden z konkrétních kroků premiér považuje i zavedení předmětu technika do učebních plánů, aby se podpořilo technické vzdělávání.“

Společnost Otakara Borůvky

Společnost Otakara Borůvky (SOB, www.otakarboruvka.cz), která sdružuje významné matematiky z Akademie věd ČR, Masarykovy university Brno, Karlovy university Praha, Vysokého učení technického v Brně, ČVUT Praha, University Obrany Brno, University Palackého v Olomouci, University Tomáše Bati ve Zlíně, Báňské university v Ostravě, ale i Komenského University v Bratislavě, a středoškolské učitele několika gymnázií, právě využití výpočetní techniky při výuce matematiky pokládá za nutnou podmínkou, jak významně podpořit zájem studentů středních i vysokých škol, ale učitelů o matematiku.

Gymnasium v Uherském Hradišti a Společnost Otakara Borůvky v roce 2017 připravily grantový projekt na podporu výuky matematiky na středních školách pomocí interaktivních e-learningových kurzů (k nahlédnutí zde: [popis projektu i žádost](#)).

MŠMT odmítlo realizaci tohoto projektu.

Společnost Otakara Borůvky od konce října 2019 do konce dubna 2020 se několikrát obrátila na premiéra A. Babiše, předsedy politických stran a hnutí zastoupených v PSP, předsedy klubů i členy školského výboru PSP a žádala je o zachování povinné maturity z matematiky (viz [zde](#)).

Náš společnost se jistě shodne na tom, že přirozenou součástí „zkoušky dospělosti“ je potvrzení o dosažení odpovídajících znalostí mateřského jazyka k jeho kultivovanému používání, další obvykle potvrzuje schopnost komunikace s odlišnými jazykovými skupinami, třetím pilířem znalostí obyvatel kulturních oblastí světa by mělo být dosažení alespoň

základních znalosti „jazyka 21. století“ - jazyka společného a nezbytného pro řadu disciplín – nově informatice, kybernetice, robotice, umělé inteligenci, průmyslu 4.0,... a tradičně technice, fyzice, chemii i ekonomii,... a aktuálně si stačí doplnit – i metodám analýzy chování a hledání postupů k minimalizaci negativních dopadů infekcí, včetně virové (a jakékoliv jiné) pandemie... Základní termíny tohoto jazyka, popis jejich vlastností, metod použití i jeho meze obsahuje právě matematika. Která z těchto oblastí znalostí je méně závažná pro jednotlivce a současnou společnost obecně? Pro kterou z těchto oblastí nemusí být absolvent střední školy dostatečně vybaven?

Toto velké úsilí SOB přispělo k rozsáhlé diskusi v PSP, zda zrušit povinnou maturitu z matematiky nebo ne.

Nakonec PSP právě hlasy poslanců ANO, ČSSD a KDÚ-ČSL, kteří v roce 2017 prosadili povinnou maturitu z matematiky, ve třetím čtení dne 6.5.2020 ji zrušili.

S tímto rozhodnutím SOB zásadním způsobem nesouhlasí a bude pokračovat v boji o zachování povinné maturity z matematiky v Senátu, který má potvrdit její zrušení v následujících měsících.

Je těžko pochopitelné, že vláda ČR a PSP zrušila povinnou maturitu z matematiky především na nátlak studentů a jejich rodičů, přičemž naše společnost bude potřebovat v letech 2021 až 2027 co nejvíce absolventů vysokých škol, ale i středních škol, kteří budou muset kvalitativně změnit naše hospodářství, *skončit s pobídkami pro montovny a rozvinout firmy s přidanou hodnotou, založenou především na využití sofistikovaných výpočetních metod, jak uvedl ve svém článku pro časopis EURO i premiér A. Babiš.*

Je těžko pochopitelné, že vláda ČR i PSP, nebraly v úvahu ani jednoznačný požadavek Svazu průmyslu a dopravy, Hospodářské komory, Konfederace českých odborových svazů, ale i Jednoty českých matematiků a fyziků, ředitelů gymnasií i vysokých škol (především universit a technik), aby byla zachována povinná maturita z matematiky.

Připojujeme prohlášení Asociace ředitelů gymnázií ČR (ARG) a Jednoty českých matematiků a fyziků (JČMF):

„Vláda ČR dne 30. 10. 2019 na svém jednání schválila novelu školského zákona, která mimo jiné ruší povinnou maturitní zkoušku z matematiky. Ministerstvo školství tento krok zdůvodňuje tím, že maturitní zkoušku z matematiky by nezvládl velký počet maturantů. Z tiskové zprávy jsme se dále dozvěděli, že jedním z důvodů byl i nátlak rodičů, studentů a odborné veřejnosti.

*Stejný den se v Poslanecké sněmovně konal seminář Budoucnost maturity v České republice. Zde však **odborná veřejnost povinnou maturitní zkoušku z matematiky podpořila.** Konkrétně byli přítomni zástupci vysokých škol a vůbec akademické obce, Svazu průmyslu a dopravy, Hospodářské komory, Asociace ředitelů gymnázií, zástupci Jednoty českých matematiků a fyziků i další účastníci semináře. Ti všichni si totiž uvědomují, že bez aplikovaného matematického myšlení naše země nemůže přejít od výroby (montovny) k odborným činnostem, které jsou založeny na využití sofistikovaných metod informačních technologií.*

Toto rozhodnutí vlády ČR bohužel povede k dalšímu zaostávání České republiky v celosvětovém měřítku. Svět a vývoj technologií nepočká osm až deset let.

Povinná maturitní zkouška z matematiky se v naší republice diskutuje již dvacet let a bohužel se stala součástí politického boje. Musíme konstatovat, že ministerstvo školství nebylo schopno analyzovat současnou podobu výuky matematiky a navrhnout a realizovat cílené kroky, které by výuku mohly v potenciálně slabých rysech zlepšit, a proto se povinná maturitní zkouška z matematiky opět ruší.

Žádáme o nové projednání. V situaci, kdy se každých několik let mění pohled na maturitu z matematiky a kdy nelze předpokládat, že MŠMT nalezne stabilní řešení, žádáme také o zvažování dalších východisek, např. revizi okruhu profesí, pro něž je maturita systémově požadována, a revizi okruhu typů středoškolského studia, které má být maturitou ukončeno.

Za AŘG ČR: PhDr. Renata Schejbalová, předsedkyně

Za JČMF: doc. RNDr. Alena Šolcová, Ph.D., předsedkyně

Praha, 5. listopadu 2019“